

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ЛКС Центр

Видавництво ТОВ «ЛКС-центр»

Ефективна економіка № 6, 2017

УДК 657

Л. А. Майстер,

*к. е. н., старший викладач кафедри обліку та оподаткування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Вінниця*

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ ЯК СКЛАДОВИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

L. A. Maister,

*Ph.D. in Economics, Senior Lecturer, Department of Accounting and Taxation,
Vinnitsia Institute of Trade and Economics Kyiv National University of Trade and Economics*

FEATURES OF ADMINISTERING LOCAL TAXES AND FEES AS COMPONENT COSTS OF THE ENTERPRISE

У статті досліджено питання стосовно особливостей адміністрування податків та зборів на місцевому рівні. Визначено роль місцевих податків і зборів як складових витрат підприємств та фізичних осіб. Надано характеристику основних видів місцевих податків та зборів. Проведено порівняння ставок місцевих податків та зборів в розрізі у Вінницькій області із загальнодержавними з метою акцентування уваги на зміни у системі місцевого самоврядування в контексті проведення податкових реформ в Україні.

The article deals with issues related to the peculiarities of administration of taxes and fees at the local level. The role of local taxes and fees as the component costs of enterprises and individuals is determined. The main types of local taxes and fees are described. The comparison of rates of local taxes and fees in the context of the Vinnytsya region with the national authorities has been carried out in order to focus on changes in the system of local self-government in the context of tax reforms in Ukraine.

Ключові слова: *витрати, база оподаткування, податки, збори, адміністрування податків.*

Keywords: *Expenses, tax base, taxes, fees, administration of taxes.*

Постановка проблеми. В умовах сьогодення адміністрування податків є досить актуальною темою, оскільки процес справляння різного виду податків на місцевому рівні забезпечує наповнення бюджету з метою подальшого їх перерозподілу та використання, а з іншого боку є витратами підприємств. Першочергово, варто відзначити, що в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки, які чітко регламентовані Податковим кодексом України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням витрат щодо порядку нарахування та сплати місцевих податків та зборів присвячено увагу багатьох вчених та практиків, що обумовлено безліччю змінами та нововведеннями в системі оподаткування. Проблематику адміністрування податків досліджували вітчизняні науковці В. Андрущенко, О. Василик, Т. Сфименко, О. Замасло, О. Дзюба, М. Карлін, В. Кміть, М. Крупка, Є. Кузькін, В. Мельник, Р. Паславська, І. Таранов та інші.

Метою написання статті є дослідження теоретичних та методологічних засад функціонування системи оподаткування та адміністрування місцевих податків і зборів в Україні та у м. Вінниця, зокрема.

Виклад основного матеріалу. Загалом, об'єктом оподаткування для підприємств виступають майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг). Відповідно, базою оподаткування є фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

Адміністрування податків - це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків.

До місцевих належать податки, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом України, та є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Податковим Кодексом України встановлено, що до місцевих податків належать:

- податок на майно;
- єдиний податок.

Місцеві ради обов'язково встановлюють податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю) та вирішують питання щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).

Встановлення місцевих податків, які не передбачені ПКУ, забороняється.

Стосовно податку на майно, то його обов'язкові елементи на загальнодержавному рівні регулюються ПКУ, а саме розділом XII. Податок на майно.

На місцевому рівні податок на майно регулюється Рішенням Вінницької міської ради від 23.01.2015 р. №1984 «Про встановлення місцевих податків і зборів та затвердження Порядків їх справляння» зі змінами від 24.06.2016 р., викладеними у Додатках до зазначених рішень.

Податок на майно складається з:

1. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
2. транспортного податку;
3. плати за землю.

У ході опрацювання чинних нормативних документів було проведено порівняння адміністрування податку на майно на загальнодержавному рівні та, безпосередньо, у м. Вінниця, що надало можливість встановити особливості та відмінності його справляння.

Отож, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як на державному рівні, так і місцевому сплачують фізичні та юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування для підприємств є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості.

Базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості. Тут варто акцентувати увагу на те, що Податковим кодексом України, тобто, на державному рівні адміністрування розподілено базу оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, відповідно на такі, що перебувають у власності фізичних осіб та юридичних. Так, згідно ПКУ база оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних осіб обчислюється контролюючим органом, зокрема, у м. Вінниця таким органом призначено Вінницьку об'єднану державну податкову інспекцію Головного управління державної фіскальної служби у Вінницькій області.

Законодавством встановлено пільги зі сплати податку:

- а) для квартир - на 60 кв. метрів;
- б) для житлового будинку - на 120 кв. метрів.

Дещо детальніше варто зупинитись на ставках даного податку. Так, на державному рівні ПКУ визначено, що ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості встановлюються за рішенням міської ради залежно від місця розташування (зональності) та типів об'єктів нерухомості у розмірі, який не може перевищувати 3 % від розміру мінімальної заробітної плати (станом на 1 січня звітного року) за 1 кв.м. Відповідно, Рішенням Вінницької міської ради було уточнено відсоткові ставки сплати податку до міського бюджету на об'єкти житлової нерухомості в розрізі: житлові будинки, прибудови до житлового будинку, квартири, котеджі, кімнати у багатосімейних будинках, садові та дачні будинки) та об'єкти нежитлової нерухомості із уточненням їх зональності: це готелі, офіси, торговельні будівлі, гаражі, інші. (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1.
Ставки податку на об'єкти житлової нерухомості у м. Вінниця

№	Об'єкти житлової нерухомості	Ставка податку, %
1	Житловий будинок	2
2	Прибудова до житлового буд.	2
3	Квартира	2
4	Котедж	2
5	Кімнати у багатосімейних квартирах	1,3
6	Садовий будинок	1,3

7	Дачний будинок	1,3
---	----------------	-----

Як видно з таблиць 1 та 2 у 2016 році у м. Вінниця на жодні об'єкти житлової та нежитлової нерухомості не встановлено максимальний 3-х % розмір ставки.

Таблиця 2.
Ставки податку на об'єкти нежитлової нерухомості у м. Вінниця

№	Об'єкти нежитлової нерухомості	Ставка податку для об'єктів, що розташовані в			
		I зоні	II зоні	III зоні	IV зоні
1	Будівлі готельні	2	1,3	0,7	0,35
2	Будівлі офісні	2	1,3	0,7	0,35
3	Будівлі торговельні	2	1,3	0,7	0,35
4	Гаражі	1,1	0,8	0,4	0,20
5	Будівлі для публічних виступів	2	1,3	0,7	0,35
6	Господарські будівлі	0,5	0,4	0,3	0,1
7	Інші будівлі	1,1	0,8	0,4	0,20

Як зазначалось, ще однією складовою податку на майно є транспортний податок, який також справляється до бюджету м. Вінниці. На державному рівні адміністрування цього податку регламентовано ПКУ, а у м. Вінниця – Рішенням Міської ради у 2015 році.

У процесі дослідження не було встановлено відмінностей щодо регламентації даного податку на різних рівнях управління.

Так, платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі.

Відповідно, об'єктом оподаткування слугують легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5-ти років та середньоринкова вартість яких становить понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати станом на 1 січня звітного року.

При тому, вартість автомобіля визначається центральним органом виконавчої влади за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України, враховуючи марку, модель, рік випуску, тип двигуна, об'єм циліндрів двигуна, тип коробки переключення передач, пробіг легкового автомобіля.

У даному випадку базою оподаткування є легковий автомобіль, а ставка транспортного податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Як тлумачить ПКУ, обчислення суми податку з об'єкта оподаткування фізичних осіб здійснюється контролюючим органом за місцем реєстрації платника податку, відповідно, на території м. Вінниця – це Вінницька об'єднана державна податкова інспекція Головного управління державної фіскальної служби у Вінницькій області.

Наступним видом так званого податку на майно є податок на землю. Він також наповнює місцеві бюджети.

Однією з найважливіших цілей державної політики в галузі створення умов сталого економічного розвитку є залучення в економічний обіг земельних ресурсів при одночасному підвищенні ефективності їх використання.

Земельний податок відіграє особливу роль у податковій системі України. Незважаючи на те, що він займає порівняно невелику частку в загальному обсязі доходних надходжень, земельний податок є важливим джерелом формування місцевих бюджетів.

Плата за землю – це обов'язковий платіж, що справляється з юридичних та фізичних осіб за використання земельних ділянок у формі земельного податку та орендної плати.

Платниками земельного податку є:

- власники земельних ділянок, (паїв);
- землекористувачі.

Відповідно, об'єктом оподаткування податком виступають земельні ділянки.

Ставки податку за земельні ділянки залежать від їх розміщення та напрямів їх користування.

Загалом, слід зауважити, що у м. Вінниця порядок справляння податку на землю ідентичний положенням ПКУ. Однак, Рішенням Вінницької міської ради встановлено, що ставка податку на земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні встановлюється:

- з 1 січня 2016 р. – 3% в частині територій, які використовуються для здійснення виробничої діяльності (для інших – 12%);

- з 1 січня 2017 р. – 12%. Тут же додано, що землекористувачі, які постійно використовують земельні ділянки, матимуть право на викуп земельних ділянок або укласти договір оренди.

Слід й відзначити, що державою надано пільги щодо сплати земельного податку, зокрема, визначено ряд категорій фізичних та юридичних осіб, які повністю звільняються від сплати даного податку – це: інваліди I та II групи, пенсіонери за віком та деякі інші категорії. Також Вінницька міська рада надає пільги зі сплати земельного податку підприємствам, які:

- забезпечують життєдіяльність м. Вінниці;

- надають послуги в сфері ЖКГ;
- надають послуги з охорони здоров'я, забезпечують обороноздатність держави.

Висновки: Таким чином, за результати проведеного дослідження встановлено, що ефективність адміністрування податків та зборів залежить від якості податкового законодавства на національному рівні та здійснення контролю за його дотриманням, а також професійності працівників фіскальних органів. Для удосконалення системи адміністрування податків та зборів варто підвищувати рівень автоматизації процесу адміністрування податків та здійснювати подальший розвиток партнерських взаємовідносин між платниками податків і фіскальними органами.

Література.

1. Карлін М.І. Місцеві платежі у бюджетній системі України / М.І. Карлін // Економічний форум 2/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/105.pdf.
2. Кузькін Є.Ю. Місцеве оподаткування як інструмент зміцнення власної дохідної бази місцевого само- врядування / Є.Ю. Кузькін // Фінанси України. – 2015. – № 4. – С. 34-47.
3. Паславська Р. Основні напрями реформування вітчизняної системи адміністрування податків / Р. Паславська // Формування ринкової економіки в Україні : наук. зб. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – Вип. 31. – Ч.2. – С.135-140.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.
6. Проць Н.В. Роль місцевих податків та зборів у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування / Н.В. Проць // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XXI міжнар. наук.-практ. конф.(25-26 трав. 2016 р.)] відп. ред. Л.Г. Ліпич. – Луцьк: Вежа-Друк. – 2016. – С. 136-138.

References.

1. Karlin, M.I. (2015), "Local Payments in the Budget System of Ukraine", *Ekonomichnyi forum*, vol. 2, [Online], available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/105.pdf.
2. Kuzkin, Ye.Yu. (2015), "Local Taxation as an Instrument to Strengthening Own Income Base of Local Self-Government", *Finansy Ukrainy*, vol. 4, pp. 34-47.
3. Paslavska, R. (2014), " Main directions of the reform of the domestic tax administration system", *Formuvannia rynkovoi ekonomiky v Ukraini*, vol. 31, part 2, LNU im. I. Franka, Lviv, Ukraine, pp.135-140.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "The Tax Code of Ukraine", dated 02.12.2010, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), On Amendments to the Tax Code of Ukraine and certain legislative acts of Ukraine on ensuring the balance of budget revenues in 2016: Law of Ukraine dated December 24, 2015 No. 909-VIII, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.
6. Prots, N.V. (2016), "The Role of Local Taxes and Fees in the Formation of Financial Resources of Local Governments", *Prospects for the development of the economy of Ukraine: theory, methodology, practice: materials of the XXI International*, (May 25-26, 2016), Lutsk, Ukraine, pp. 136-138.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2017 р.

Вропу

ТОВ "ДКС Центр"